

Överenskommelse
mellan
Försäkringskassan
och

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering
om administrativa rutiner för arbetslivsinriktad
rehabilitering i gränsöverskridande situationer

Inledning

Denna överenskommelse omfattar personer som har använt sig av rätten till fri rörlighet och är försäkrade genom arbete i ett nordiskt land och som är stadigvarande bosatt i ett annat nordiskt land. Vilket land som är arbetsland respektive bosättningsland ska vara utrett innan denna överenskommelse börjar användas.

En person, som använt sig av rätten till fri rörlighet kan ha svårt att uppfylla kraven för att få både rehabilitering (vårdförmån) och kontantförmån om de nationella reglerna i såväl bosättnings- som arbetslandet tillämpas fullt ut. I praktiken finns det risk för att en sådan person kan mista rätten till någon av förmånerna. Därför behöver länderna bilaterala överenskommelser bland annat om hur man i praktiken tillämpar bestämmelserna för att förverkliga personens rätt till såväl rehabilitering som kontantförmåner.

Tolkning och tillämpning av bestämmelserna i denna överenskommelse ska ske enligt den allmänna principen om likabehandling i EU-lagstiftningen. Beaktandeskäl 8 i förordning 883/2004 anger att den allmänna principen om likabehandling är av särskild betydelse för arbetstagare som inte är bosatta i den medlemsstat där de är anställda, bland annat gränsarbetare.

1. Stöd för överenskommelsen

Denna överenskommelse bygger på EU-förordningarna 883/2004 och 987/2009 och de ytterligare förpliktiganden som följer av bestämmelserna i den Nordiska konventionen när det gäller gränsöverskridande rehabiliteringssituationer.

I synnerhet bör tillämpningen av överenskommelsen styras av förbudet mot direkt och indirekt diskriminering i artikel 4 i förordning 883/2004 tillsammans med bestämmelsen om beaktande av likvärdiga förmåner, inkomster, omständigheter och händelser i artikel 5 i förordning 883/2004.

1.1 EU:s förordningar 883/2004 och 987/2009

Enligt Administrativa kommissionens beslut nr 115 den 15 december 1982 ingår arbetslivsinriktad rehabilitering i begreppet vårdförmåner i EU-förordningarna. Huvudregeln är att vårdförmåner ska tillhandahållas i bosättningslandet på arbetslandets bekostnad. Det betyder att den försäkrade har rätt att få sin rehabilitering i bosättningslandet eller i arbetslandet enligt artikel 17 och 18.1 i förordning 883/2004.

Artikel 17 anger att: ”En försäkrad person och dennes familjemedlemmar, som är bosatta i en annan medlemsstat än den behöriga medlemsstaten, ska i bosättningsmedlemsstaten få de vårdförmåner som för den behöriga institutionens räkning utges av institutionen på bosättningsorten i enlighet med den lagstiftning som institutionen tillämpar, som om de vore försäkrade enligt denna lagstiftning.”

Enligt artikel 18.1 ”skall den försäkrade personen och dennes familjemedlemmar som avses i artikel 17 även ha rätt till vårdförmåner under vistelse i den behöriga medlemsstaten. Vårdförmånerna skall utges av den behöriga institutionen och på denna institutions bekostnad, i enlighet med bestämmelserna i den lagstiftning som den tillämpar, som om de berörda personerna vore bosatta i den medlemsstaten”.

Artikel 8.2 i förordning 883/2004 ger stöd för att två eller flera medlemsstater vid behov får ingå konventioner, som bygger på förordningens principer och anda.

Artikel 8.2 i förordning 987/2009 ger ytterligare stöd genom att stadga att ”Medlemsstater får vid behov ingå överenskommelser med varandra om tillämpningen av de konventioner som avses i artikel 8.2 i grundförordningen, förutsatt att dessa överenskommelser inte negativt påverkar de berörda personernas rättigheter och skyldigheter”.

1.2 Nordiska konventionen om social trygghet

Artikel 12 i Nordisk konvention om social trygghet, som trädde ikraft den 1 maj 2014, handlar om samarbete mellan de nordiska länderna när det gäller rehabilitering. Denna artikel lyder:

”1. I gränsöverskridande situationer ska berörda institutioner i den behöriga staten och i bosättningsstaten samarbeta för att ge stöd och aktiva åtgärder till personer i syfte att påverka möjligheterna till inträde och återgång i arbete. Institutionen i bosättningsstaten ska, efter samråd med institutionen i den behöriga staten, tillhandahålla sådana insatser som inom ramen för landets lagstiftning är möjliga.

2. Om en insats skulle kunna innebära ändring av försäkringstillhörighet ska institutionerna så långt möjligt lösa situationen till fördel för den enskilde.”

Artikel 15 i konventionen har rubriken ”Avstående från återbetalning” och artikelns punkt 2 säger att ”avståendet från återbetalning ska också avse utgifter för åtgärder som nämns i artikel 12 om rehabilitering”.

I det administrativa avtalet till Nordisk konvention om social trygghet anger artikel 9 närmare hur konventionens artikel 12 ska tillämpas. Artikel 9 lyder:

”1. De berörda institutionerna ska bilateralt komma överens om administrativa rutiner för rehabilitering inom 2 år från det att avtalet och konventionen trätt ikraft för respektive land.

2. I situationer där man tar ställning till pension eller motsvarande förmån ska de berörda institutionerna meddela uppgifter om rehabiliteringsåtgärder som påbörjats, har genomgått eller skulle vara möjliga i ett enskilt fall.”

Artikel 10.2 i det administrativa avtalet betonar särskilt att:

”I konkreta fall har de berörda institutionerna att samarbeta i syfte att så långt som möjligt lösa situationen till fördel för den enskilde. Om resultatet för den enskilde kan, vid en objektiv bedömning, uppfattas som uppenbart orimligt kan de dispensmöjligheter som följer av förordningen utnyttjas. Detta gäller särskilt vid arbetslivsinriktad rehabilitering enligt artikel 9.”

1.3 Berörda institutioner

Denna överenskommelse gäller bilateralt mellan de berörda institutionerna i Danmark och Sverige. Dessa är:

Danmark – Styrelsen för Arbejdsmarked og Rekruttering
Sverige – Försäkringskassan

1.4 Definitioner

I överenskommelsen används följande begrepp med de betydelser som här anges.

Definitioner från artikel 1 i EU:s förordning 883/2004

Arbete som anställd: en verksamhet eller en likvärdig situation som betraktas som sådan vid tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet i den medlemsstat där denna verksamhet utövas eller denna situation råder

Behörig institution: den institution hos vilken den berörda personen är försäkrad vid den tidpunkt då en ansökan om förmåner görs

Försäkrad person: i fråga om de grenar av trygghetssystemen som omfattas av bestämmelserna i avdelning III, kapitlen 1 och 3, varje person som uppfyller villkoren i lagstiftningen i den medlemsstat som är behörig enligt bestämmelserna i avdelning II för rätt till en förmån, med beaktande av bestämmelserna i denna förordning

Lagstiftning: i förhållande till varje medlemsstat, de lagar, författningar och övriga tillämpningsbestämmelser som rör de grenar av social trygghet som avses i artikel 3.1.

Verksamhet som egenföretagare: en verksamhet eller en likvärdig situation som betraktas som sådan vid tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet i den medlemsstat där denna verksamhet utövas eller denna situation råder.

Vårdförmån: vårdförmåner som tillhandahålls enligt en medlemsstats lagstiftning vilka är avsedda att tillhandahålla, tillgängliggöra, direkt betala eller ersätta kostnaden för sjukvård och sjukvårdsprodukter samt sidotjänster till denna vård.

Andra definitioner av begrepp som förekommer i överenskommelsen

En person som arbetar: en anställd, en egenföretagare eller en arbetslös person.

Arbetslivsinriktad rehabilitering: insats eller åtgärd enligt nationell lagstiftning (som inte enbart är av medicinsk natur) för att hjälpa personer att inträda eller återgå i arbetet.

Gränsöverskridande situation: när en person är bosatt i ett land och samtidigt omfattad av sjukförsäkring i ett annat land.

Invalidpensionsförmån: ekonomisk ersättning i form av pension vid inkomstbortfall på grund av sjukdom eller skada.

Kontantförmån: ekonomisk ersättning vid inkomstbortfall på grund av sjukdom eller skada.

1.5 Uppföljning av överenskommelsen

Denna överenskommelse ska följas upp i samband med de årliga mötena i nordiska rehabiliteringsgruppen med början ett år efter det att den börjar tillämpas. Varje institutions uppföljning och erfarenheter bör skickas som underlag till rehabiliteringsgruppens årliga möte.

Nordiska rehabiliteringsgruppen gör de ändringar i överenskommelsen som följer av uppföljningarna och de eventuella ändringar i lagstiftningen som kan påverka överenskommelsen.

Nordiska rehabiliteringsgruppen rapporterar erfarenheter av överenskommelsen till det nordiska förbindelseorgansmötet.

2. Administrativa rutiner

2.1 Arbetar i Danmark och bosatt i Sverige

Danmark är behörig stat med ansvar för utbetalning av förmåner. Kommunen där arbetsplatsen är belägen har ansvaret för att tillämpa lagstiftningen.

Kommunen gör en utredning och genomför vid behov en arbetslivsinriktad rehabiliteringsinsats i Danmark, om sjukdomen inte förhindrar det. Om personen inte klarar detta, kan kommunen begära att Försäkringskassan tar över hela eller delar av rehabiliteringen.

Kommunen och Försäkringskassan ska gemensamt arbeta för att den försäkrade kan hålla kontakt med arbetsmarknaden och så fort som möjligt komma tillbaka i arbete. De ska tillsammans med den försäkrade samarbeta så att rehabiliteringen kan genomföras på överenskommet sätt och för att planerat resultat ska uppnås.

Kommunen bedömer om en rehabiliteringsåtgärd, som genomförs i Sverige enligt svensk lagstiftning, uppfyller villkoren för utbetalning av ersättning från Danmark.

Försäkringskassan har ansvar för att samordna de åtgärder som planeras i Sverige och som andra aktörer ansvarar för.

Om en person, som är försäkrad i Danmark, kontaktar Försäkringskassan hänvisar Försäkringskassan personen till den kommun där arbetsplatsen finns för råd och vägledning i att söka rehabilitering.

Rehabilitering av personer utan arbetsgivare genomförs som för arbetstagare. Detta gäller arbetslösa som blir sjukskrivna, sjukskrivna som mister sin anställning under sjukperioden, egenföretagare, uppdragstagare med flera.

2.1.1 Begäran från den danska kommunen om behov av rehabilitering i Sverige

När en person som bor i Sverige och är försäkrad på grund av arbete i Danmark bedöms vara i behov av rehabiliteringsinsatser, som inte kan genomföras i Danmark, skickar kommunen "Begäran om samarbete för arbetslivsinriktad rehabilitering" till Försäkringskassan.

Den information och de underlag som ska skickas till Försäkringskassan är:

- Intyg som visar att personen är försäkrad i och får eller har sökt kontantförmåner från Danmark. Kopia av beslut om kontantförmån, varaktigheten och information om villkoren för rätten till fortsatt förmån bifogas. Information om den aktuella förmånen bifogas.
- Kommunens bedömning av att det finns behov av arbetslivsinriktad rehabilitering och vilka konsekvenser detta har för rätten till kontantförmåner. Kommunens egen bedömning att möjligheterna till rehabilitering hos den egna arbetsgivaren för tillfället är uttömda ska bifogas.

- Aktuellt läkarintyg, medicinskt utlåtande, relevant rehabiliteringshistorik och andra relevanta underlag till exempel rehabiliteringsplanens förberedande del och planens insatsdel, om det finns en sådan.
- Kopia av kommunens information till personen om att Försäkringskassan fått ovanstående information för att kunna ta ställning till om Försäkringskassan kan erbjuda rehabiliteringsåtgärder, avsikten med detta samt information om vilka krav som ställs på den försäkrade för att han eller hon ska fortsätta erhålla utbetalning av kontantförmånen.
- Kontaktinformation med telefonnummer till aktuell handläggare i kommunen.

2.1.2 Handläggningen i Sverige

Vid behov hämtar Försäkringskassan in kompletterande information som behövs för att kunna handlägga ärendet i enlighet med svensk lagstiftning.

Försäkringskassan upprättar en kontakt med kontaktpersonen hos kommunen och bekräftar att de har tagit emot förfrågan.

Vid oenighet mellan Försäkringskassan och den försäkrade eller osäkerhet om vad som är en nödvändig insats ska frågan avgöras av kommunen.

Rehabiliteringen kan genomföras och åtgärderna godkänns av kommunen

När Försäkringskassan kommit fram till vilka rehabiliteringsåtgärder som kan erbjudas meddelar man kommunen att behovet av rehabilitering kan tillmötesgå. En plan för insatsen bifogas. Planen - "Plan för återgång i arbete" med mål, delmål, uppföljningstidpunkter – ska godkännas av kommunen och fungerar som en godkänd aktivitetsplan. Rehabiliteringen genomförs inom ramen för svensk lagstiftning.

Kommunen informeras löpande vid överenskomna tidpunkter om hur rehabiliteringsinsatsen fortskrider samt vid särskilt behov, t.ex. om det sker ändringar i arbetsförmågan, eller avbrott i den pågående åtgärden. Alla kontakter med kommunen dokumenteras i journal.

Vid avbrott i den pågående åtgärden kontrollerar Försäkringskassan orsaken till avbrottet. Kommunen utvärderar informationen från Försäkringskassan och meddelar personen konsekvensen för rätten till ersättning.

Risk för ändrad försäkringstillhörighet

I det fall en rehabiliteringsåtgärd kan leda till att försäkringstillhörigheten övergår från Danmark till Sverige på grund av arbete i Sverige och personen därför riskerar att förlora sin kontantförmån ska en överenskommelse enligt artikel 16 i EU:s förordning 883/2004, som innebär att personen även fortsättningsvis är försäkrad i Danmark, träffas mellan Försäkringskassan och Udbetaling Danmark

Ändringar av rehabiliteringsplanen

Försäkringskassan kan föreslå ändringar av planen och förändringar av målet med planen på grund av t.ex. ändringar av den försäkrades hälsotillstånd eller behov av rehabilitering. Kommunen ska godkänna dessa förändringar innan de kan genomföras.

Rehabiliteringen kan genomföras men åtgärderna godkänns inte av kommunen

Om kommunen inte kan godkänna de åtgärder som Försäkringskassan föreslår, på grund av att de inte uppfyller villkoren för rätten till ersättning, ska kommunen föra en dialog med Försäkringskassan om alternativa åtgärder. Om dialogen inte leder till en åtgärd som kommunen kan godkänna ska kommunen ta över ansvaret för rehabiliteringen.

Rehabiliteringen kan inte genomföras

Försäkringskassan meddelar kommunen att rehabiliteringsbehovet inte kan tillgodoses inom ramen för Sveriges lagstiftning. Ställningstagandet motiveras.

Innan beslutet tas om att rehabiliteringsbehovet inte kan tillgodoses inom ramen för svensk lagstiftning ska Försäkringskassan och kommunen föra en dialog om eventuella andra möjligheter för att hjälpa den försäkrade.

Kommunen utreder därefter möjligheterna till rehabilitering och rätten till förmån.

2.1.3 Ändrat bosättningsland

Om den försäkrade flyttar från Sverige informerar Försäkringskassan kommunen om ändrat bosättningsland och att rehabiliteringsåtgärden därför har avslutats. Försäkringskassan skickar över en sammanfattning av vad som gjorts till kommunen. Kommunen utreder behovet av information till det nya bosättningslandet.

2.1.4 Avslutad rehabilitering

När Försäkringskassan bedömt att personen har fått tillbaka arbetsförmågan i enlighet med planen meddelar Försäkringskassan detta till kommunen.

Om Försäkringskassan bedömer att alla rehabiliteringsmöjligheter är uttömda eller att fortsatt rehabilitering inte bedöms vara meningsfull avslutas ärendet. Försäkringskassan meddelar detta till kommunen.

Handläggningen avslutas även i de fall personen inte medverkar i rehabiliteringsåtgärderna. Försäkringskassan meddelar då detta till kommunen med information om vad Försäkringskassan vidtagit för åtgärder innan handläggningen avslutades. Beslut om rätten till kontantförmånen tas av kommunen.

Oavsett anledningen till att rehabiliteringen avslutas ska en slutrapport om vad som gjorts i ärendet skickas till arbetslandet.

2.2. Arbetar i Sverige och bosatt i Danmark

Sverige är behörig stat med ansvar för utbetalningen och administrationen av sjukpenning och rehabiliteringspenning.

Försäkringskassan utreder och genomför vid behov en arbetslivsinriktad rehabiliteringsinsats om sjukdomen inte förhindrar det. Om personen inte klarar detta kan Försäkringskassan begära att kommunen tar över hela eller delar av rehabiliteringen.

Försäkringskassan bedömer om en rehabiliteringsåtgärd, som genomförs i Danmark enligt dansk lagstiftning, uppfyller villkoren för utbetalning av ersättning från Sverige.

Kommunen där personen är bosatt har ansvar för att samordna de åtgärder som planeras i Danmark och som andra aktörer ansvarar för.

Försäkringskassan och kommunen ska i samarbete med varandra samt tillsammans med den försäkrade arbeta för att rehabiliteringen ska kunna genomföras på överenskommet sätt och för att planerat resultat ska uppnås.

En dialog ska föras mellan Försäkringskassan och kommunen innan ett besked lämnas om att en rehabiliteringsåtgärd inte kan genomföras eller godkännas.

2.2.1 Begäran från Försäkringskassan om behov av rehabilitering i Danmark

När en person som bor i Danmark och är försäkrad på grund av arbete i Sverige bedöms vara i behov av rehabiliteringsinsatser skickar Försäkringskassan "Begäran om samarbete för arbetslivsinriktad rehabilitering" till kommunen.

Den information och de underlag som ska skickas till kommunen är:

- Intyg som visar att personen är försäkrad i och får eller har sökt kontantförmåner från Sverige. SASSAM-utredningen, aktuell dokumentation från kartläggning, bedömning att möjligheterna till rehabilitering hos den egna arbetsgivaren för tillfället är uttömda ska bifogas. Även beslut om rätten till kontantförmån med villkor ska bifogas. Information om den aktuella förmånen bifogas.
- Försäkringskassans bedömning av att det finns behov av arbetslivsinriktad rehabilitering och vilka konsekvenser detta har för rätten till kontantförmåner.
- Aktuellt läkarintyg, medicinskt utlåtande och andra relevanta underlag till exempel: dokumentation av avstämningsmöten och uppföljningsplaner från arbetsgivaren, relevant rehabiliteringshistorik – vad som genomförts tidigare, uppdaterad information om den medicinska situationen, eventuella rapporter från specialister, tidigare planer etc.

- Kopia av Försäkringskassans information till den försäkrade om att Danmark fått ovanstående information för att kunna ta ställning till om de kan erbjuda lämpliga rehabiliteringsåtgärder, avsikten med detta samt om vilka krav som ställs på den försäkrade för att han eller hon ska fortsätta erhålla utbetalning av kontantförmånen.
- Kontaktinformation med telefonnummer till aktuell handläggare på Försäkringskassan.

2.2.2 Handläggningen i Danmark

Om Försäkringskassan inte känner till vilken kommun som är ansvarig för ärendet ska kontakt tas med Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering som letar upp den kommun där den försäkrade är bosatt och vidareänder begäran till den kommunen.

Vid behov hämtar kommunen in den kompletterande information som behövs för att kunna handlägga ärendet i enlighet med dansk lagstiftning. Kommunen upprättar en kontakt med kontaktpersonen på Försäkringskassan och bekräftar att de har tagit emot begäran.

Vid oenighet mellan kommunen och den försäkrade eller osäkerhet om vad som är en nödvändig insats ska frågan avgöras av Försäkringskassan.

Rehabiliteringen kan genomföras och åtgärderna godkänns av Försäkringskassan

När kommunen kommit fram till vilka rehabiliteringsåtgärder som kan erbjudas meddelar man detta till Försäkringskassan och översänder förslag hur behovet av rehabilitering kan tillmötesgå. Förslag till rehabiliteringsplan med tidpunkter för uppföljning/avstämning bifogas. Försäkringskassan ska godkänna planen och meddela detta till kommunen. Rehabiliteringen genomförs inom ramen för dansk lagstiftning.

Försäkringskassan informeras löpande vid överenskomna tidpunkter om hur rehabiliteringsinsatsen fortskrider samt vid särskilt behov och avbrott i den pågående åtgärden. Alla kontakter med Försäkringskassan dokumenteras i journal.

Vid avbrott i den pågående åtgärden kontrollerar kommunen orsaken till avbrottet, Försäkringskassan utvärderar informationen från kommunen och meddelar den försäkrade konsekvensen för rätten till ersättning.

Risk för ändrad försäkringstillhörighet

I det fall en rehabiliteringsåtgärd kan leda till att försäkringstillhörigheten övergår från Sverige till Danmark på grund av arbete i Danmark och personen därför riskerar att förlora sin kontantförmån ska en överenskommelse enligt artikel 16 i EU:s förordning 883/2004 träffas mellan Udbetaling Danmark och Försäkringskassan som innebär att personen även fortsättningsvis är försäkrad i Sverige.

Ändringar av rehabiliteringsplanen

Kommunen kan föreslå ändringar av planen och förändringar av målet för planen på grund av t.ex. ändringar av den försäkrades hälsotillstånd eller behov av rehabilitering.

Försäkringskassan ska godkänna dessa förändringar innan de genomförs.

Rehabiliteringen kan genomföras men åtgärderna godkänns inte av Försäkringskassan

Om Försäkringskassan inte kan godkänna de åtgärder som kommunen föreslår, på grund av att de inte uppfyller villkoren för rätten till ersättning, ska Försäkringskassan föra en dialog med kommunen om alternativa åtgärder.

Rehabiliteringen kan inte genomföras

Kommunen meddelar Försäkringskassan att rehabiliteringsbehovet inte kan tillgodoses inom ramen för dansk lagstiftning. Ställningstagandet motiveras t.ex. med hänvisning till den försäkrades tillstånd, att han/hon inte vill delta i den åtgärd som föreslagits eller att kommunen inte har en passande åtgärd.

Försäkringskassan utreder då fortsatt möjligheten till rehabilitering och rätten till förmån.

2.2.3 Ändrat bosättningsland

Om den försäkrade flyttar från Danmark informerar kommunen Försäkringskassan om ändrat bosättningsland och att rehabiliteringen därför har avslutats. Kommunen skickar över en sammanfattning av vad som gjorts till Försäkringskassan.

Försäkringskassan utreder behovet av information till det nya bosättningslandet.

2.2.4 Avslutad rehabilitering

När kommunen bedömt att personen har fått tillbaka arbetsförmågan i enlighet med planen meddelar kommunen detta till Försäkringskassan.

Om kommunen bedömer att alla rehabiliteringsmöjligheter är uttömda eller att fortsatt rehabilitering inte bedöms vara meningsfull avslutas ärendet.

Kommunen meddelar detta till Försäkringskassan.

Handläggningen avslutas även i de fall personen inte medverkar i rehabiliteringsåtgärderna. Kommunen meddelar då detta till Försäkringskassan med information om vad kommunen vidtagit för åtgärder innan handläggningen avslutades. Beslut om rätten till kontantförmånen tas av Försäkringskassan.

Oavsett anledningen till att rehabiliteringen avslutas ska en slutrapport om vad som gjorts i ärendet skickas till arbetslandet.

Bilagor/Länkar

- Begäran om samarbete för arbetslivsinriktad rehabilitering
- Sluttrappport
- Översikt över sjukförsäkringarna i Norden

Sverige:

- Beskrivning av kontantförmåner
- En bild av rehabiliteringskedjan
- www.arbetformedlingen.se
- www.forsakringskassan.se
- Frågor skickas till kundcenterpartner@forsakringskassan.se

Danmark:

- Generel beskrivelse af organiseringen i Danmark og oversigt over kommunerna
- Beskrivning av kontantförmåner
- Beskrivning av vårdförmåner
- Bild av rehabiliteringsprocessen i Danmark
- Arbetslivsinriktad rehabilitering – Åtgärder i Danmark som kommunen ansvarar för
- www.star.dk